

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita B. Francisci Salesii, Episcopi Et Principis Gebennensivm Meritissimi

Maupas du Tour, Henri Chauchon de

Coloniæ Ubiorum, 1663

Caput I. Mißio ad hæreticos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42882

VITÆ
 B. FRANCISCI
 SALESII,
 PARS SECUNDA.
 Acta apud Antuates.

CAPUT I.

Missio ad hereticos.

MOR, ut S. Augustinus vocat, impatiens, qui que ortore
 pere nunquam sinit peccatus cu
 infidet, urgebat assidue men
 tem optimi Sacerdotis, & ac
 capitis discrimina adeunda in
 citabat, ad vitam animi restitua
 endam iis, quorum in mentibus, lumen fidei atque
 adeo sancti amoris ignes error peccatumque ex
 tinxerant. Tanquam Rachel illa quondam, opta
 bat liberos, moriturus nisi haberet: illudque vol
 vebat frequens, Sacrificium Deo acceptius nullum
 esse, quam si ejus gratia cooperando, in salutem
 animarum incumbas. Morem ergo gessit Deo
 trahenti ad eam procuracionem, sibi que proprie
 dictum interpretatus est, quod Dominus Jesus

Apo

Apostolos ad disseminandum Evangelium mit-
 tens, inculcaverat; *Ego vos elegi ut eatis, & fructum affe-
 ratis.* (a) Et eodem tempore divinâ providentiâ,
 opportuna imprimis ad susceptum consilium oc-
 casio objecta est: Mandavit Gebennenli Episco-
 po Dux Sabaudia, eam in Diœcesim mitteret o-
 perarios, qui damna jam diù ab hæresi importata
 resarcirent. Haud pluribus ad Franciscum incitan-
 dum opus fuit, cui jam tum suavissimum esset
 adire pericula, ad quæ obedientia caritasque voca-
 bant. Eò mittitur ab Episcopo suo: utque ea mis-
 sio bene & feliciter verteret, singulari adversus
 Prælatum suum observantiæ significatione pro-
 volutus in genua tanquam alter Isaias, (b) *Ecce ego,*
inquit, mitte me. At quantam lætitiâ promptus
 ille ardor pio Antistiti, tantum mœrorem Franci-
 sci parentibus obtulit, ægrius ferentibus dilectum
 ad id muneris carissimum & suavissimum filium,
 cujus conspectu & consuetudine carituri diù es-
 sent. Et metuebant præterea, ne quid periculi eun-
 ti crearent labores cum ea procuratione conjun-
 cti, neve aut in morbum incideret, aut malè habe-
 retur ab iis, ad quos adibat: ita nihil prætermise-
 runt propinqui, quod ad dissuadendam profectio-
 nem valere posse existimarent. Sed eorum timo-
 rem vicit pii pectoris fortitudo, amorque ille Dei,
 qui faces ad audendum tam ardentibus celso pecto-
 ri subiciebat: ut enim eum idem ille summus De-
 us ad Evangelium disseminandum legerat, ita mi-
 rum quendam in modum adversus carnis & san-
 guinis impetus ipsum corroboravit, orationem-
 que suggessit efficacitate plenissimam, quâ patri
 respon-

(a) *Ivan. 15.* (b) *cap. 6.*

respon-

„ responderat : Opus Dei, inquit, est, mi pater, ad
 „ perficienda illa ad quæ me is pro sua benigni
 „ tate vocat, animi fortitudine opus est, nullâ ali
 „ re prætereâ : atque illa ipsa fortitudo poscenda
 „ ab ipso Deo est, qui robur imbecillibus sufficit
 „ & subministrat : neque verò barbari sunt ii, qui
 „ buscum certamen suscipiendum nobis est : ne
 „ que ad eos adimus eo consilio, ut depopulatio
 „ nem exerceamus, aut cæde & sanguine hostilen
 „ in modum vexemus eos, quorum infelicitatem
 „ miseramur : arma nostra spiritualia sunt, quæ
 „ quidem in belli genere, tot victores quot milia
 „ tes numerantur : ut aspides sint, tamen si no
 „ Dominus teget, quid periculi ? an non enim
 „ pollicitus est, nihil eorum venena nocitura
 „ dum in ejus gloriam promovendam incumben
 „ mus, laboribus nostris è cælo benedicentibus
 „ Quòd si nos is pro summo suo imperio aut in
 „ Angliam pergere juberet, aut in Indiam, paren
 „ dum tamen esset : & verò tunc iter optabile
 „ esse deberet, & mors quacunque vitæ diuturni
 „ tate ac felicitate jucundior : ipsum autem illud
 „ occumbere, omnibus esset triumphis glo
 „ riosius. Uno verbo, satis nobis sit Domini De
 „ voluntatem significatam nobis esse tum per
 „ Celsissimum Sabaudia Ducem, tum per Illu
 „ strissimum Episcopum nostrum. Nec diffiteor
 „ quin dura & laboriosa provincia ista futura sit
 „ sed cur Sacerdotii honore aucti, Sacerdotii
 „ nera defugiamus ? sic tibi persuadeto, mi pater
 „ Novit Dominus viam justorum, & iter impiorum per
 „ bit.

Colliquebat ad tam incensam orationem

cor boni senis : hinc nihil ausus contra tam pia,
 tamque certa argumenta afferre, bene precatus est
 poscenti filio, at lacrymans. Ita nihil cunctatus
 Franciscus, proficiscitur, socio consobrinorum
 uno, item Sacerdote, destinato certoque consilio
 predicandi JESUM Christum, & hunc Crucifi-
 xum. Nullâ re instructi erant pro comite ad
 barbaros quibuscum versandum erat, nisi ovium
 mansuetudine, quam Dominus Ministris Evange-
 lii tantoperè commendatam esse voluit. Vix in-
 gressi erant iter, cum Franciscus ad obvii rivi mar-
 ginem in ipsis Anduatum finibus consistens, pre-
 cari supplex à Domino institit consilium suum for-
 tunaret, laboribusque benediceret iis, ad quos mi-
 serorum eorum causâ exantlandos accingebat se-
 se. Agri isti, inquit, comparati animis erant
 quodammodò, Domine Deus meus, at inscii
 ad piscinam subeundam : sed hominem non
 habebant. Nunc unum ad eos mittis, indignum
 sanè, unde in illos officium tanti momenti pro-
 ficiscatur : effice, Domine, gratiâ tuâ, ut id salu-
 tariter peragam, utque per lucem quam ad eos
 affero, feliciter recuperent drachmam fidèi,
 quam tam infeliciter perdiderunt.

Tenuit èt hîc Dominus solenne suum, ut tristia
 misceat lætis, acerba dulcibus : eâ in precatone
 agnovit intus in animo Franciscus, eventum secun-
 dum felicemque habitura ea, quæ in Provinciæ
 illius gratiam factum ibat : verùm, eodem tempo-
 re pectus illud Dei sui amore æstuans consaucia-
 verunt quæ passim ejus oculis objiciebantur, lu-
 ctuoso utique spectaculo, altaria contaminata,
 Cruces everse, alia omnia Religionis tanquam

62 VITÆ B. FRANCISCI SALESIÏ
insignia, abolita : hinc in has voces intimi doloris
indices prorupit : Respice, Domine, sepem hu-
jus vineæ ablatam, maceriam conculcatam, re-
liqua omnia perturbatâ; idcirco, quòd coloni
leges tuas violaverunt, dissipaveruntque fructus
æternum tuum : *Via Sion lugent, eò quòd non sunt
qui veniant ad solennitatem : Manum suam misit hostis ad
omnia desiderabilia ejus : Non est lex : & Propheta ejus
non invenerunt visionem à Domino : dispersi sunt lapides
Sanctuarii in capite omnium platearum.* O Antuatium
regio. ô Gebenna, convertere ad Dominum Deum tu-
um. (d) Secundùm hæc, opem imploravit Angelo-
rum Tutelarium regionis, in eorùmque se clientelam
dedit : exorcismum item concepit, qui incolas
omnes complecteretur, ad malignos spiritus
exturbandos locis iis, quorum in tyrannicam
possessionem jamdiu venerant. Atque id profuit
ipsi deinceps plurimùm contra spiritalia nequitia,
præsertim quoties cum Calvinisticis Ministris
congregandum fuit.

His peractis, adit ad Governatorem Provincie
(Baro Hermancius fuit) profert literas, quæ fidem
faciebant, ipsum rite atque legitimè missum, ad
ea loca tetendisse : tum egit cum eodem, de via &
ratione negotii tanti momenti prudenter tractan-
di : illud enim cavendum imprimis esse, ne alienis
jam à salutari institutione mentibus ulla vel levis
præberetur offensio ; enitendum potiùs, ut cum
iis comiter & circumspectè ageretur. At Gubernator
pari modestiâ post consueta officia verborum
prolixè exhibita, videri sibi significavit, posse
illum quidem prædicare verbum Dei, Missam au-

(d) *Thren. i.*

tem publicè celebrare, haud tutum esse, ob periculum seditionis. Et in Alingiana Arce domicilium figeret precatus, ne quod vitæ discrimen alio quovis loco adiret, tormenta majora ostendens, quæ pro muri crepidine de more erant disposita. His verò non indigebimus, inquit, siquidem tibi Hæretici nostrates auscultare volent: etenim si ab iis eviceris, ut Evangelii legibus parere animum inducant, unâ eademque operâ morem legitimo Principi gerere ipsis persuaseris.

Ergo eâ in arce commorari cùm statuisset Franciscus, primùm omnium constituit cum animo suo, insolentem impietatem inhibere militum præsidiorum, qui maximâ partem licentiùs se gerebant, quàm Christianos homines deceret: cùmque ferre nequiter sermones & turpes & blasphemos, quibus assiduè piæ pudicæque aures suæ & socii verberabantur, exposuit Governatori per piam salutaremque admonitionem, contra jus, falsque omne esse, lentè ferre flagitiosam eam licentiam: ad eosque ipsos conversus, qui tali procacitati impietati- que indulgebant, reputare illorum quemque jussit tantisper, eos qui blasphemis vocibus lace-
 rent supremum Dei Nomen, qui impia aut lo-
 querentur aut facerent, qui singularibus certa-
 minibus aut objicerent se se ipsi, aut implica-
 rent alios; miserè jure illo cedere, quod ad bea-
 tam vitam olim in cælo fruendam, obtinuissent
 per Baptismum; neque aliud quidquam iis re-
 servari, nisi cruciatus sempiternos: ceterùm ni-
 hil esse dementius, quàm ob verbum, ob con-
 temptum nescio quem, mente fictum potius,
 quàm „

„quàm ab iis mediatum, quos lacefferent, ubi
 „verbo, ob nihilum, inter se gladiatorum mor
 „cædēs exercere. Si propositū ipsis esset, vel cum
 „vitæ discrimine existimationem in vulgus qua
 „rere, nō deesse ubi eam profunderent, si liberet
 „gloriosè, si hominum de se judicia sequerentur
 „fructuosè imprimis, si intuerentur mercedē in
 „cælo sempiternam, propositā à Deo: irent sanè
 „quò Principis, Religionis, patriæ rationes pe
 „infinite decora vocarent: haud defuturas oc
 „cassiones quas arriperent, si ferret animus.

Hæc inculcata sæpius, adjunctâ præsertim for
 midine pœnarum propositarum contumacibus
 homines alioqui ad omnem licentiam projecto
 continuerunt tamen in officio, mox etiam flexe
 runt ad aures tanto Magistro accommodandas
 qui tam præstanter ad Christiani officii decus in
 stitueret. Successus is fuit, ut tandem aliquand
 præfocata sit sensim in depravatis mentibus inve
 terata peccandi consuetudo, & atrocissima quæ
 crimina designandi. Nimirum cum illa severitas
 conjunxit comitatem, simplicitatē columbæ cum
 igne æstuantis caritatis, tanquam Michæas ille,
 falsis Prophetis quadringentis opponens sese uno
 & ad præsidiariorum illorū, quorū quot erant, thur
 sonicas minas intrepidus: quasi intūs in me
 te hortantem Deum audiret, incitantēmq; iisdem
 propè vocibus, quibus Timotheo S. Paulus addre
 bat animos: (f) *Præcipe hæc & doce: nemo adolescentiam
 tuam contemnat.* Ita ex Evangelico præcepto nō
 metuens eos qui occidunt corpus, nullum timori locum
 dedit, caritate videlicet inflammante præcordia.

1 (e) 3. Reg. 22. (f) Tim. 4.